

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums attiecībā uz informācijas apmaiņu par trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmu (ECRIS)

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā pieejams Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja (EDAU) tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu.)

(2016/C 186/05)

ES likumdevējs jau ilgu laiku ir plānojis Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmā (ECRIS) paplašināt informācijas apmaiņu par trešo valstu valstspiederīgo (TCN) Eiropas Savienībā gūtajām sodāmībām. Priekšlikuma izstrādē saistībā ar to, ka ir nepieciešams paplašināt ECRIS attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, paātrināja Eiropas Drošības programmā paustais atzinums, ka ECRIS "darbība nav efektīva attiecībā uz personām, kuras nav ES pilsoņi, bet ir notiesātas ES".

ECRIS struktūrā kā galveno punktu informācijas apmaiņā šobrīd izmanto notiesāto personu dalībvalsts valstspiederību. Tādēļ paralēlas sistēmas izveide trešo valstu valstspiederīgajiem ir pamatota. Komisija izvēlējās informācijas apmaiņu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo sodāmībām īstenot decentralizētā sistēmā, izmantojot indeksfiltru katrai dalībvalstij, kas tajā ir iekļauta. Katru reizi, kad tiks notiesāts trešās valsts valstspiederīgais, indeksfiltrs tiks atjaunināts, iekļaujot konkrēto informāciju, un nosūtīts citām dalībvalstīm.

EDAU ir veicis tiesību akta priekšlikuma rūpīgu analīzi un sniedzis ieteikumus, lai palīdzētu likumdevējam un nodrošinātu, ka jaunie pasākumi būs atbilstoši ES datu aizsardzības tiesību aktiem, jo īpaši ES Pamattiesību hartas 7. un 8. pantam.

Lai gan EDAU atzinīgi vērtē priekšlikumu, ka ir jāizveido ES mēroga decentralizēta sistēma, lai apstrādātu ar trešo valstu valstspiederīgo sodāmībām saistītos datus, pamatojoties uz meklēšanas funkciju "trāpījums/nav trāpījuma" un izmantojot tehniskos līdzekļus, kas paredzēti, lai ierobežotu iejaukšanos tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, EDAU pauž bažas saistībā ar trim galvenajiem jautājumiem un sniedz papildu ieteikumus, kas sīkāk aplūkoti šajā atzinumā.

Pirmkārt, attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem ir jāizveido atbilstošs pirkstu nospiedumu apstrādes režīms, kāds jau pastāv attiecībā uz ES valstspiederīgajiem; šādā režīmā ir jāņem vērā valstu sodāmības sistēmu specifiskums, tādējādi nodrošinot atbilstību personas datu apstrādes nepieciešamības un samērīguma prasībām.

Otrkārt, priekšlikuma tekstā ir dota neprecīza atsauce uz indeksfiltrā ietverto informāciju kā "anonīmu". EDAU iesaka precizēt, ka ECRIS-TCN mērķiem apstrādātā informācija nav anonīmi dati, bet gan personas dati, attiecībā uz kuriem ir veikts pseidonimizācijas process.

Treškārt, EDAU uzskata, ka atšķirīgas sistēmas izveidošana to datu apstrādei, kas attiecas uz ES valstspiederīgajiem, kuriem ir trešās valsts valstspiederība, papildus jau pastāvošajai sistēmai, kas paredzēta ES valstspiederīgajiem, nav saskaņā ar ES datu aizsardzības tiesību aktos noteiktajām nepieciešamības prasībām un varētu radīt diskrimināciju. Tādēļ EDAU iesaka priekšlikumā minētos pasākumus attiecināt tikai uz trešo valstu valstspiederīgajiem, taču ne uz tiem ES valstspiederīgajiem, kuri ir arī kādas trešās valsts valstspiederīgie.

I. IEVADS UN PAMATINFORMĀCIJA

I.1. Apspriešanās ar EDAU

1. Eiropas Komisija 2016. gada 19. janvārī publicēja priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2009/315/TI attiecībā uz informācijas apmaiņu par trešo valstu valstspiederīgajiem un attiecībā uz Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmu (ECRIS) un ar ko aizstāj Padomes Lēmumu 2009/316/TI⁽¹⁾ ("Priekšlikums"). Pirms Priekšlikuma publicēšanas notika neoficiāla apspriešanās ar EDAU. Tomēr EDAU izsaka nožēlu, ka tas pēc Priekšlikuma publicēšanas nav saņēmis lūgumu sniegt atzinumu.

⁽¹⁾ COM(2016) 7 final, 2016/0002 (COD), Strasbūra, 2016. gada 19. janvāris.

I.2. Priekšlikuma mērķis

2. ECRIS ir elektroniska sistēma informācijas apmaiņai attiecībā uz iepriekšējiem notiesājošiem spriedumiem, kurus ES krimināltiesas ir pasludinājušas konkrētai personai saistībā ar kriminālprocesu pret šo personu un, ja to atļauj valsts tiesību akti, saistībā ar citiem mērķiem. Sistēma ir izveidota, pamatojoties uz Padomes Pamatlēmumu 2009/315/TI ⁽¹⁾ ("Pamatlēmums") un Padomes Lēmumu 2009/316/TI ⁽²⁾.
3. Saskaņā ar Priekšlikumam pievienoto Paskaidrojuma rakstu ECRIS pamatprincips ir nodrošināt, ka pilnīgu informāciju par ES valstspiederīgā iepriekšējiem notiesājošiem spriedumiem var iegūt no attiecīgās personas valstspiederības dalībvalsts, kas pēc pieprasījuma var sniegt izsmeļošu atjauninātu informāciju par savu valstspiederīgo sodāmību, neatkarīgi no tā, kur ES notiesājošie spriedumi tika pieņemti. Šī arhitektūra pašlaik apgrūtina starp iestādēm īstenoto informācijas apmaiņu ECRIS attiecībā uz notiesājošiem spriedumiem trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem (turpmāk tekstā "TCN"), jo "trešo valstu valstspiederīgajiem nav valstspiederības dalībvalsts" un "lai iegūtu pilnīgu pārskatu par konkrētas personas sodāmības vēsturi, pieprasījumi ir jānosūta visām notiesāšanas dalībvalstīm" ⁽³⁾.
4. Tādēļ Priekšlikuma mērķis ir uzlabot ECRIS efektivitāti attiecībā uz informācijas apmaiņu par trešo valstu valstspiederīgo sodāmību.
5. Paskaidrojuma rakstā ir aprakstīta šā mērķa sasniegšanai izvēlēta sistēma. Sistēma tiks organizēta decentralizēti, t. i., nepastāvēs viena ES datubāze, kas ietver attiecīgo informāciju, bet katra dalībvalsts uzturēs datu datni. Katru reizi, kad trešās valsts valstspiederīgais tiks notiesāts, dalībvalstīm būs jāiegūst personu apliecinoši dati no saviem sodāmības reģistriem un tie jāievada atsevišķā datnē – indeksfiltrā. Dati tiks pārveidoti par kodiem. Indeksfiltrs tiks nodots visām dalībvalstīm, ļaujot tām veikt neatkarīgu meklēšanu uz vietas, savās telpās. Sistēma ļaus dalībvalstīm salīdzināt savus datus ar datni un uzzināt, vai citu dalībvalstu sodāmības reģistros ir papildu informācija (sistēma "trāpījums / nav trāpījuma").

II. NOBEIGUMS

37. Kā tika konstatēts iepriekš, EDAU 2006. gada atzinumā par ECRIS priekšlikumu, "attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem varētu vajadzēt alternatīvu sistēmu", jo "acīmredzamu iemeslu dēļ ierosinātā sistēma nevar darboties šādos gadījumos" ⁽⁴⁾. Tādēļ EDAU šo priekšlikumu vērtē atzinīgi un atzīst no notiesāto personu sodāmības reģistriem iegūtās informācijas efektīvas apmaiņas nozīmīgumu, jo īpaši Eiropas Drošības programmas ⁽⁵⁾ pieņemšanas kontekstā.
38. Pēc Priekšlikuma rūpīgas analīzes EDAU sniedz turpmāk minētos ieteikumus, lai nodrošinātu atbilstību ES datu aizsardzības tiesību aktiem:
 - 1) attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo pirkstu nospiedumu obligāto izmantošanu – ir jāizveido atbilstošs režīms trešo valstu valstspiederīgajiem, līdzīgi tam, kāds pastāv ES valstspiederīgajiem, saskaņā ar valsts līmenī spēkā esošajiem noteikumiem par pirkstu nospiedumu savākšanu;
 - 2) no Priekšlikuma ir jāizņem atsauces uz anonīmiem datiem un jāaizstāj tās ar precīzām atsaucēm uz pseidonimizācijas procesu;
 - 3) valsts līmenī uzglabājamais datums par notiesātajiem ES valstspiederīgajiem un notiesātajiem trešo valstu valstspiederīgajiem nevajadzētu klasificēt atšķirīgi, bet šobrīd attiecībā uz ES valstspiederīgajiem pastāvošais režīms (pieņemam, "fakultatīvi dati", "papildu dati") būtu jāpaplašina arī attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem;
 - 4) indeksfiltra sistēma ir izmantojama tikai attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo personas datiem, t. i., tādu personu kategorijai, kas neietver ES valstspiederīgos, kuriem ir arī trešās valsts pilsonība.

⁽¹⁾ Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmums 2009/315/TI par organizatoriskiem pasākumiem un saturu no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm (OV L 93, 7.4.2009., 23. lpp.).

⁽²⁾ Padomes 2009. gada 6. aprīļa Lēmums 2009/316/TI par Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmas (ECRIS) izveidi, piemērojot Pamatlēmuma 2009/315/TI 11. pantu (OV L 93, 7.4.2009., 33. lpp.).

⁽³⁾ Priekšlikuma Paskaidrojuma raksts, 3. lpp.

⁽⁴⁾ EDAU atzinums attiecībā uz priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par to, kā organizējama un īstenojama no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm (COM(2005) 690 galīgā redakcija) (OV C 313, 20.12.2006., 26. lpp., 15. un 18. punkts).

⁽⁵⁾ "Eiropas Drošības programma" – Komisijas 2015. gada 28. aprīļa Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, COM(2015) 185 final.

39. Papildus tam EDAU sniedz turpmāk minētos ieteikumus, kas stiprinātu *ECRIS-TCN* mērķiem apstrādājamo personas datu aizsardzību:
- 1) Priekšlikuma preambulā būtu jāiekļauj atsauce uz Datu aizsardzības direktīvu, paskaidrojot minēto instrumentu saistību;
 - 2) Komisijas ierosinātajos īstenošanas aktos būtu jāparedz papildu drošības pasākumi attiecībā uz pirkstu nospiedumu apstrādi, konkrēti attiecībā uz reģistrēšanas procesu, nosakot precizitātes līmeni un ieviešot rezerves procedūru.

Briselē, 2016. gada 13. aprīlī

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs

Giovanni BUTTARELLI
